

Exam. Code: 1102

Sub. Code: 8057

2063

B.Ed. (General) Second Semester

Paper P 2.1/2.2 [Opt. (xii)]: Pedagogy of Life Science

(Same for USOL candidates of 2nd Semester)

(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 40

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Unit I-IV.

X-X-X

UNIT - I

- I. Prepare a lesson plan following the steps of Inquiry Training Model for Class-IX on a topic of your own choice. (8)
- II. Differentiate between evaluation and examination. Discuss the concept, purpose and importance of Choice based Credit System. (8)

UNIT - II

- III. Describe the Biology laboratory equipments for Secondary school students and discuss its importance with types. (8)
- IV. What points will you consider while organizing science fair in your school? Discuss its merits and demerits. (8)

UNIT - III

- V. "The teachers are mobile text books" - Justify the statement by stating the qualities of a Biology teacher in 21st century. (8)
- VI. Discuss the needs of in-service education for biology teachers and explain various methods which can be adopted by a science teacher for his professional growth. (8)

UNIT - IV

- VII. Describe any four diseases caused and spread by micro-organisms along with their causes, symptoms and precautions. (8)
- VIII. Draw a labelled diagram of Human Heart and discuss double circulation process in human beings. (8)

UNIT - V

- IX. Write notes on the following:- (4×2)
 - (a) Structure of Human Neuron
 - (b) Need of organizing practical work in science
 - (c) Ethics of a Biology Teacher
 - (d) List the advantages of lesson-planning

X-X-X

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇ। ਹਰੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਦੇ
 ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਭਾਰਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-9 (ਭਾਗ-5) ਅਨਿਵਾਰੀ
 ਹੈ।

* * *

ਭਾਗ-1

1. ਅਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਲਾਸ-9 ਦੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਿਸ਼ਟ ਮਾਡਲ ਦੇ ਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਤੈਧਾਰ ਕੀਤੀਏ।
2. ਸੂਰਜਾਕਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀਤੀਏ। ਭਾਰਨ ਆਧਾਰਿਤ ਸ਼ੇਡਿਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ, ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕੀਤੀਏ।

ਭਾਗ-2

3. ਸਾਧਾਰਣ ਵਿਦਿਆਲੇ ਦੇ ਲਈ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਟਪਕਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤੀਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਥ ਇਸਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕੀਤੀਏ।
4. ਅਪਣੇ ਵਿਦਿਆਲੇ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪ ਕਿਸ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋਗੇ? ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਲੋਧਾਂ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕੀਤੀਏ।

ਭਾਗ-3

5. 'ਸਿੱਖਿਅਕ ਗਤਿਸ਼ੀਲ ਪਾਠਕਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ' - 21ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟਿ ਕੀਤੀਏ।
6. ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਸਿੱਖਿਅਕਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਸ਼ੇਡਿਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਆਵਸ਼ਯਕਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕੀਤੀਏ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਕਾਂ ਦੀ ਵਰਨਣ ਕੀਤੀਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨ ਸਿੱਖਿਅਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਲਿਖੇ ਅਪਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ-4

7. ਸੂਰਜਾਕਸ਼ਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕੋਈ ਵੀ ਚਾਰ ਲੋਧਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਲੱਛਣਾਂ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਣਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਰਨਣ ਕੀਤੀਏ।
8. ਸਾਧਾਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਸਾਧਾਰਣ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਵਰਨਣ ਕੀਤੀਏ।

ਭਾਗ-5

9. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਿਖੋ—
 (ਕ) ਸਾਧਾਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਰਵਨਾ
 (ਖ) ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਵਸ਼ਯਕਤਾ
 (ਗ) ਏਕ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਸਿੱਖਿਅਕ ਦੀ ਸਰਵਨਾ
 (ਘ) ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਲੋਧਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤੈਧਾਰ ਕੀਤੀਏ।

* * *

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 (ਭਾਗ-5) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ (1-4)
 ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ
 ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

* * *

ਭਾਗ-1

1. ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਲਾਸ-IX ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਿਸ਼ਟ ਸਿੱਖਿਅਕ ਮਾਡਲ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਤੈਧਾਰ ਕਰੋ।
2. ਸੂਰਜਾਕਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। ਚੋਣ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-2

3. ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰੋ।
4. ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਮੇਲੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋਗੇ? ਇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-3

5. "ਅਧਿਆਪਕ ਗਤਿਸ਼ੀਲ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਨ" - 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟਿ ਕਰੋ।
6. ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਿੱਖ-ਵਿੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ-4

7. ਸੂਰਜਾਕਸ਼ਣਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਚਿਆਂ ਅਤੇ ਟੀਚੇ ਵਾਲੀਆਂ ਚਾਰ ਸਿੱਖਿਅਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ, ਲੱਛਣਾਂ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਣਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
8. ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਲ ਦਾ ਇੱਕ ਲੇਬਲ ਵਾਲਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਲ ਦੇ ਵਰਨਣ ਕੀਤੀਏ।

ਭਾਗ-5

9. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ—
 (ੳ) ਮਨੁੱਖੀ ਤੰਤ੍ਰਿਕਾ ਕੋਸ਼ਿਕਾ ਦੀ ਬਣਤਰ
 (ਅ) ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ
 (ੲ) ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਨੀਤਿਕਤਾ
 (ੳ) ਪਾਠ-ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੇ ਲੋਧਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤੈਧਾਰ ਕਰੋ।

* * *